

PWr

Programowanie systemów webowych

Laboratorium – **Lista 1**

Oprac. D. Konieczny

Wstęp.

Poznanie narzędzi do obserwacji działania protokołu HTTP.

Komenda curl

Jedną z możliwości obserwacji danych przesyłanych w protokole HTTP jest komenda `curl`. Pozwala na wysyłanie dowolnych żądań (domyślnie rodzaju GET, ale parametrami można to zmienić). Celem poniższych zadań jest poznanie tego konsolowego narzędzia.

Przykład uruchamiania celem sprawdzenia opcji:

```
Wiersz polecenia

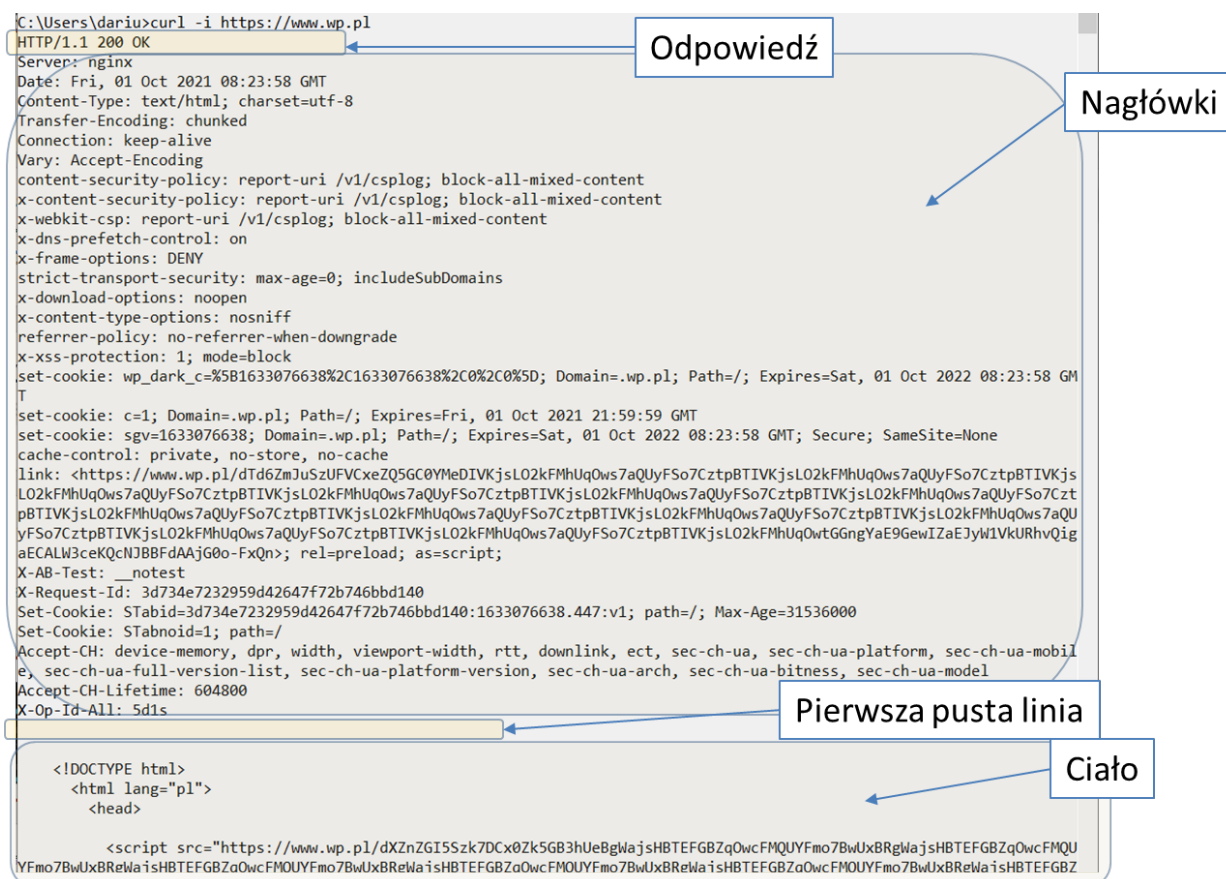
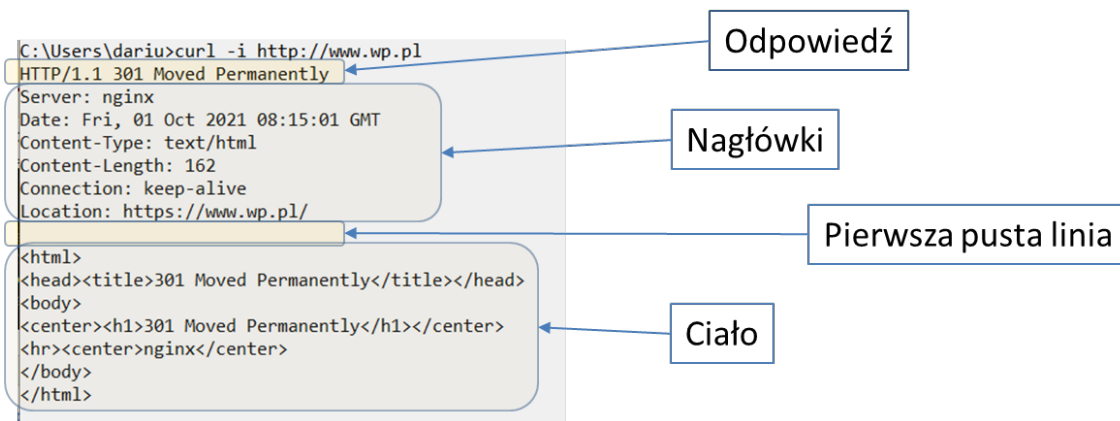
C:\Users\dariu>curl
curl: try 'curl --help' for more information

C:\Users\dariu>curl -h
Usage: curl [options...] <url>
  --abstract-unix-socket <path> Connect via abstract Unix domain socket
  --anyauth              Pick any authentication method
  -a, --append           Append to target file when uploading
  --basic                Use HTTP Basic Authentication
  --cacert <CA certificate> CA certificate to verify peer against
  --capath <dir>         CA directory to verify peer against
  -E, --cert <certificate[:password]> Client certificate file and password
  --cert-status          Verify the status of the server certificate
  --cert-type <type>     Certificate file type (DER/PEM/ENG)
  --ciphers <list of ciphers> SSL ciphers to use
  --compressed          Request compressed response
  -K, --config <file>    Read config from a file
  --connect-timeout <seconds> Maximum time allowed for connection
  --connect-to <HOST1:PORT1:HOST2:PORT2> Connect to host
  -C, --continue-at <offset> Resume transfer offset
```

Uruchomienie z wybranym adresem URL (`http://www.wp.pl`) i otrzymana odpowiedź:

```
C:\Users\dariu>curl http://www.wp.pl
<html>
<head><title>301 Moved Permanently</title></head>
<body>
<center><h1>301 Moved Permanently</h1></center>
<hr><center>nginx</center>
</body>
</html>
```

W wielu przypadkach warto użyć opcji `-i` (Include protocol response headers in the output) pokazującej nagłówki odpowiedzi, który może zawierać istotne informacje. Przykład użycia:

Dużo wygodniejszym sposobem obserwacji działania protokołu http są gotowe narzędzia programistyczne obecne w wiodących przeglądarkach internetowych. Po ich uruchomieniu (najczęściej poprzez F12 lub Ctrl+Shift+I) pojawia się okno z wieloma zakładkami zawierającymi przetworzone informacje z wysłanych żądań i otrzymanych odpowiedzi. Przykładowo strony używanej w komendzie `curl`:

Status	Method	Domain	File	Initiator	Type	Size	Transferred	Time
200	GET	www.wp.pl	/	BrowserTabChild:jem:93 (document)	html	455.59 KB	455.59 KB	0 ms
200	GET	ade.googleusercontent.com	dc_oe=ChMly7OjOy8wVf9...	https://www.wp.pl/_next/image?url=...	image	42 B	42 B	82 ms
200	GET	pagead2.googlesyndication.com	activeviewhai=AKAQjyduh3ZG...	https://www.wp.pl/_next/image?url=...	image	42 B	42 B	80 ms
200	POST	www.wp.pl	aZzYmR0Tm7C9eUfDRhSewk5E...	MDA2OTYtUjGdNaGhMGNAb7C...	NS_BINDING_ABORTED			
200	GET	pagead2.googlesyndication.com	activeviewhai=AKAQjyduh3ZG...	https://www.wp.pl/_next/image?url=...	image	42 B	42 B	32 ms
200	GET	www.wp.pl	b3YyMGpTVI4Gzt0XvAbHTDbxgvMT1sBIYSGC8xPWwGjHjYl...	script	js	2.19 KB	2.19 KB	24 ms
200	GET	www.wp.pl	cDdnDNSTCUDF8d3YU58G0ZUQsRajwBQzC-	script	js	51.20 KB	51.20 KB	28 ms
200	GET	www.wp.pl	eDyamQZSUNGidelfHME5DQ86EEImM1tbTw	script	js	7.17 KB	7.17 KB	60 ms
200	GET	www.wp.pl	NH2zOxKwY5k7DDraQsF3HjHjQZK8XBTQ8	stylesheet	css	9.45 KB	9.45 KB	24 ms
384	GET	www.wp.pl	MTivODK2YUuGd3TEwGIDb5c7WhhP1taEFtB	script	js	305.65 KB	305.65 KB	12 ms

Wybierając zakładkę Network (sieć) otrzymujemy tabelarycznie przedstawioną komunikację przeglądarki z serwerem, również tą spowodowaną przekierowaniem strony, ściąganiem obrazków występujących na stronie, skryptów języka JavaScript itd. Gdy wybierzemy podgląd jednego z takich żądań, np. <https://www.wp.pl> otrzymamy widok przedstawiający dane, które mogliśmy odczytać w narzędziu konsolowym, przedstawione w bardziej przejrzystej formie (trochę zależnej od przeglądarki):

The screenshot shows the Chrome DevTools Network tab. A request to `https://www.wp.pl` is selected. The 'Headers' sub-tab is active, displaying the 'Response Headers' section. Annotations highlight the 'Request' (GET method), the 'Response' (200 OK status), and the 'Headers (raw)' section. A separate box labeled 'Headers (interpreter and sorted)' shows the headers formatted and sorted by the browser.

Linia odpowiedzi jest rozbita na składowe, nagłówki można widzieć w postaci przetworzonej, co ułatwia ich analizę (lub nieprzetworzonej, gdy np. szukamy specyficznego błędu). Pewne części nagłówka i samej komunikacji są osobnych zakładkach, co np. ułatwia sprawdzanie tzw. ciasteczek. Można również analizować czasy komunikacji i wiele innych elementów protokołu `http(s)`.

Dzięki takiej formie prezentacji łatwiej jest obserwować przekazywanie danych do i z serwera WWW.

W odpowiednich zakładkach, dla zapytania typu GET, można znaleźć parametry przekazane poprzez tzw. **query string**, czyli ciąg danych w odpowiednim formacie, który może być obecny w adresie URL po znaku zapytania `'?`.

Analogicznie można znaleźć dane w ciele zapytania typu POST. W tym przypadku w zależności od wybranego formatu może być to zarówno format jak dla query string jak i format JSON, XML itd.

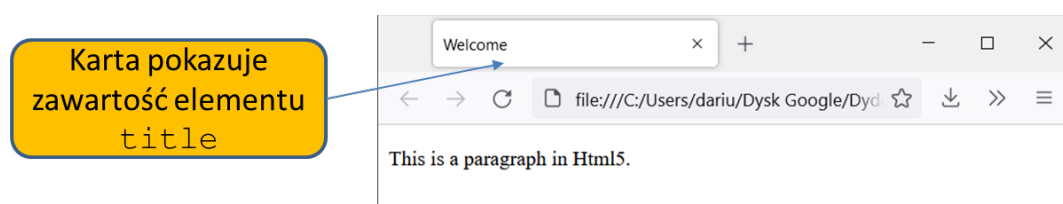
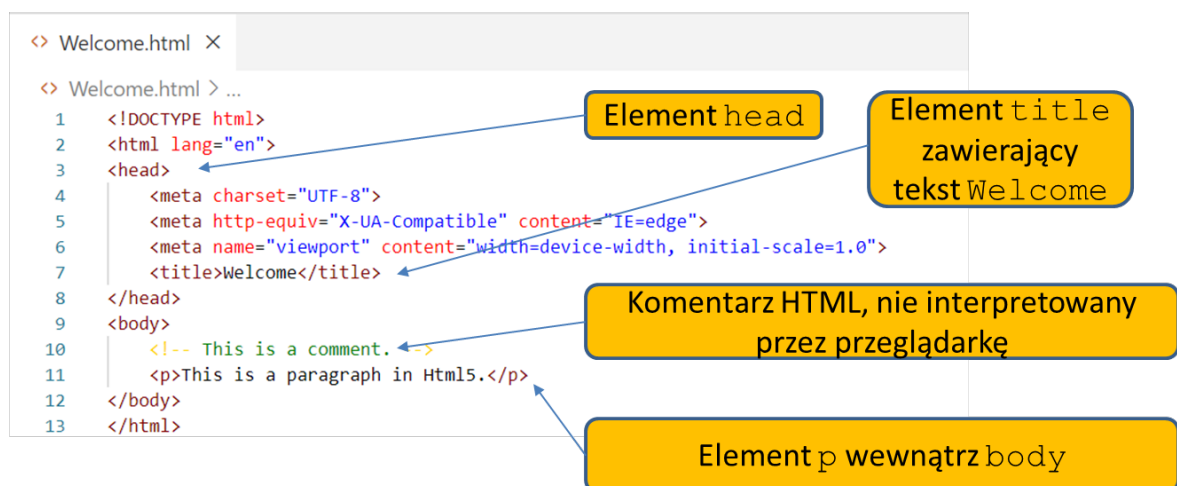
W zakładce odpowiedzi (ang. response) znajdujemy ciało odpowiedzi na zapytanie. Najczęściej jest to strona w formacie HTML, ale mogą tam być również dane w postaci JSON czy XML.

Pierwsze elementy formatu HTML

Na wykładzie przedstawione były podstawowe składowe elementy dokumenty HTML, jak:

- `<html>` - główny element dokumentu HTML
- `<head>` - nagłówek dokumentu i jego podstawowe składowe:
  - `<meta>` - element opisu dokumentu, nie prezentowane przez przeglądarkę
  - `<title>` - tytuł dokumentu
- `<body>` - ciało dokumentu, które zawiera całą pozostałą informację.

W ciele dokumentu jest bardzo duża różnorodność elementów, które albo występują jedno za drugim albo jedno w drugim. Podstawowym jest paragraf `<p>` zawierający tekst pokazywany w przeglądarce. Można też wstawiać komentarze za pomocą `<!-->`.

Do podstawowych elementów można też zaliczyć nagłówki o różnych poziomach od `<h1>` do `<h6>` zawierające tekst nagłówka. Domyślnie posiadają one ustawione pewne wielkości czcionki od większej do coraz mniejszej.

Możliwości Internetu pokazuje dopiero możliwość przenoszenia się z jednych dokumentów do innych, co osiąga się za pomocą tzw. linków. Tak naprawdę w dokumencie istnieją elementy kotwiczące (ang. anchor) `<a>`, które za pomocą atrybutu `href` pozwalają podać do jakiego dokumentu ma przejść przeglądarka po kliknięciu tekstu, który jest w środku tego elementu. W dokumencie można również wstawiać obrazki za pomocą elementu `<img>` uzupełniając odpowiednim adresem atrybut `src`.

Walidacja dokumentu HTML

Oprócz poprawności elementów samych w sobie, czyli np. istnienia dla każdego znacznika otwierającego (np. `<body>`) znacznika zamykającego (np. `</body>`), zawierania się znaczników w całości w innych znacznikach, istnieją dodatkowe reguły poprawności. Jeśli je nie zastosujemy, przeglądarka będzie starała się naprawić nasz dokument podczas prezentacji na ekranie. Może się jednak okazać, że inna przeglądarka będzie prezentować to inaczej. Warto zatem pisać poprawne składniowo dokumenty. W tym celu można albo wykorzystać wtyczki do programistycznych środowisk (IDE), albo sprawdzić za pomocą walidatorów na stronach WWW, np. validator.w3.org/#validate-by-upload.

List zadań

1. Dla wybranej strony WWW pokaż działanie komendy `curl`. Pokaż zawartość nagłówków i ciała odpowiedzi.
2. Dla wybranej strony WWW pokaż działanie narzędzi programistycznych wybranej przeglądarki. Pokaż jakie żądania wysłała przeglądarka i jakie otrzymała odpowiedzi. Zaprezentuj rodzaj żądania, jego nagłówek i ciało. Podobnie dla odpowiedzi.
3. Znajdź stronę używającą query string w adresie URL i pokaż działanie, wpisując nowy query string z klawiatury.
4. Znajdź stronę z formularzem, która przesyła dane w ciele żądania rodzaju POST. Zaprezentuj, że rzeczywiście tak się dzieje.
5. Stwórz własną poprawną stronę (lub więcej stron) WWW, która będzie zawierać:
  - a. tytuł,
  - b. znaczniki dla różnych rodzajów nagłówków,
  - c. tekst w paragrafach,
  - d. komentarze,
  - e. Podlinkowane:
    - i. inne strony WWW,
    - ii. obrazki,
    - iii. jakiś spakowany plik,
    - iv. adres email
6. Pokazać wybranym walidatorem, że strona jest poprawna.

Termin oddania: Spotkanie 2 (0 punktów)